СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. No. 120. Jersey City, N. J., Thursday, May 25, 1939. травня 1939. Ч. 120. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 25-го VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАТОПЛЕННЯ ПІДВОДНОЇ ЛОДКИ

ПОРТСМУТ (Ню Гемпшир). — Внаслідок не провірених іще добре причин підводна лодка американської фльоти, Скволус, занурилась під воду і звідтам не може вже видигнутись на верх. Деякі розділи у лодці залила вода. В нутрі лодки є 59 осіб. Якийсь час лодка мала телефонічне получення з іншою підводною лодкою, але опісля те получення перервалось. Впродовж 10 годин не було жадного получення з людьми у лодці. Щойно коли спустили нурців, через стукіт із затопленої лодки прийшла відомість, що дотепер усе впорядку, тільки холодно. Затоплена лодка є найновішого типу.

На місце нещастя військові власті негайно вислали рятункові лодки. Приказ є за всяку ціну видістати людей живими. Рятунок утруднює це, що лодка знаходиться досить глибоко під водою, бо 250 стіп. А праця нурців можлива тільки до 120 стіп. Понижче цеї глибини нурці самі знаходяться у великій небезпеці, а також внаслідок тиснення води вони ледве годні рухатися. В лодці є запасів повітря на 48 годин, не включаючи того, що є тепер у кімнатах. Знавці твердять, що люди можуть там видержати цілий тиждень, а до того часу рятунок мусить наступити. Рятувати будуть при помочі так званих „штучних легенів", які закладають схоплені у затопленій лодці моряки, й через відкриту одну кімнату видістаються на верх. Є теж плян видобути наверх цілу лодку.

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ В КОМІТЕТІ ДАЄСА.

ВАШИНҐТОН. — Перед комітетом Даєса зізнав голова „Лицарів білої камелії", Детеридж, і сказав, що багато американських протикомуністичних організацій є звязані в своїй діяльности з протикомуністичним центром у Римі, що знаходиться під керуванням італійця Кольосочія. Завданням того центру є по всіх краях слідкувати за діяльністю московського Комінтерну і протиділати йому. „Лицарі білої камелії", говорив Детеридж, також належать до того центру. Зізнаючи про це, Детеридж висказував перестороги, що в Америці мусить прийти до змін, і то досить основних. „Час заживання пігулок минув. Ми мусимо мати хірургічну операцію", казав він. А далі загадково говорив, що незадовго настане в Америці час, у якім буде багато самогубств, подібних до тих, які являлися в Судетах і Чехії після заняття тих країв німцями. Детеридж також признавав, що є плян серед американських протикомуністичних організацій повалити теперішній устрій і поставити інший на його місці, з ген. Джорджом Мозлеем на чолі. До зміни уряду прямують згадані організації мирним шляхом, запевняв він.

ОБМЕЖАЮТЬ РАДІОВІ АВДИЦІЇ ДО ЧУЖИХ КРАЇВ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія комунікацій видала розпорядок, на основі якого обмежуються надавання програм до чужих країв, коли ті програми мають пропаґандний, підюджуючий характер. Відтепер до чужих країв можна буде надавати лиш такі програми, які відбивають правдиву культуру Америки та які служать до скріплення дружніх відносин з іншими народами.

СТРАЙК АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ.

ДІТРОЙТ. — Страйк автомобільних робітників, що вибух у відділі Плимут, Крайслерової корпорації, простягся тепер на всі 10 відділів цеї компанії й обхопив разом 72,000 працюючих. Страйкарі домагаються припинення дошкульовань з боку компанії, а також домагаються „замкнення фабрики" для всіх інших робітників, крім тих, що належать до їх юнії.

СВЯЩЕНИКИ ПІДДАЮТЬ ПЛЯН БІЗНЕСОВОГО ОЖИВЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Сто духовних провідників католицької, протестантської та жидівської церкви уложили плян, яким способом можна привернути оживлення в бізнесі та добробут. Це оживлення опиралось на добрій вірі і співпраці між робітниками, фармерами, професіоналістами, бизнесменами, продукуючими та консументами, при доброcовіснім нагляді уряду.

ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БОЙКОТОМ ІТАЛІЙСЬКИХ ПРОДУКТІВ.

НЮ ЙОРК. — На зібранні італійської торговельної палати в італійськім павільоні на Світовій Виставі голова цієї палати, Італьо Верандо, перестерігав, що коли певні кола в Америці будуть далі перти до бойкоту італійських продуктів, то Італія відповість тим, що перестане купувати американські продукти. А Італія, говорив він, все більше купувала в Америці, ніж їй продавала. В 1937 р. вона купила в Америці на 77 мільйонів долярів, а продала на 48 мільйонів долярів; в 1938 купила на 58, а продала на 41 мільйонів.

СИМОН ПЕТЛЮРА

згинув у Парижі 25 травня 1926 р., вбитий большевицьким агентом Шварцбартом.

БОЛЬШЕВИКИ ВВОДЯТЬ КИРИЛИЦЮ В АЗЕРБЕЙДЖАНІ.

У майже всіх національних республиках та областях СССР вводять кирилицю; небавом введуть її в Азербейджані. Як відомо, населення Азербейджану є тюркського походження; подібно як турки, уживало воно арабського письма, тепер уживають латинки.

2,000 ПОЛЬСЬКИХ АКАДЕМІКІВ З ВИЛЬНА МАЮТЬ ОХОТУ ВИРУШИТИ ЦЬОГО РОКУ „НА КРЕСИ".

В університеті у Вильні відбулися збори представників польських академічних товариств й ухвалили взяти участь цього року в т. зв. військово-суспільних таборах акад. Леґій на „Кресах". Зголосилося 2,000 академиків. Таборів буде 48.

„РОВЕРОМ ЧЕРЕЗ ПОЛЬЩУ".

У „Дейлі Телеграфі" містять довші статті про Польщу англійського військового письменника Бернарда Нюмана, який тому кілька літ проїхав Польщу ровером і видав книжку п. з.: „Ровером через Польщу".

КАТАСТОФА БОМБОВИКА.

Нічю на 21. м. м. недалеко громади Тіль у Франції розбився французький бомбовик. 5 осіб залоги, в тому 2 офіцири, згинули.

ЗА ВИВЛАСНЕННЯ ЖИДІВСЬКИХ ХЛІБОРОБСЬКИХ МАЄТКІВ У ЧЕХІЇ.

Аграрний часопис „Венков" у Празі висуває, як актуальну вимогу чеських хліборобів, переведення земельної реформи і передачу землі з жидівських рук до рук селян-хліборобів. „Венков" зазначує, що ця проблема буде незабаром вирішена в межах загальних законів і розпорядків у звязку з жидівським питанням у Чехії та Моравії.

На основі окремого підрахунку в 60 чеських районах мають в аренді 50 неарійців поверх 10,000 гек. орної землі (крім лісу), 15 горалень і 20 інших господарських обєктів. Крім того жиди-дідичі мають на власність 20,000 гект. поля, 18,000 гект. лісу, десятки горалень та ін.

РОЗДАРОВУЮТЬ ПАРЦЕЛІ.

Управа міста Комарна з бурмістром Миґулкою ухвалила дарувати будівельні парцелі відділові „Звйонзку Стшелецкого" і „Чительні Польской" у Комарні під будову домів.

КІСТЯК ВОЯКА.

На громадському пасовиську у Заґірю, повіт Рудки, знайшли кістяк вояка з часів світової війни, плитко закопаний у землі. При кістяку знайшли баґнет і лопатку бувшої австрійської армії. Кістяк поховали на цвинтарі в Заґірю.

ФРАНЦУЗЬКА ЛІТЕРАТУРА НА ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

Французька державна бібліотека вислала на міжнародню виставу до Ню Йорку 20,000 найцікавіших творів і документів, що дадуть огляд французької літератури за 10 століть. Вони займають там галерію завдовжки 85 метрів.

ЖАХЛИВА ПОМИЛКА У ЛІЧНИЦІ.

З Гельсінків (Фінляндія) повідомляють: Унаслідок недогляду впорскнули у лічниці Віїпулі 19 хворим сублімат замісць кокаїни. Досі занотувалин 6 випадків смерти зпоміж хворих, які дістали впорскнення.

ЗАЛИШКИ ЛЮДСЬКОЇ ОСЕЛІ НАД ОЗЕРОМ ІССИК - КУЛЬ.

Совєтська експедиція віднайшла над високогірським озером Іссик-Куль (в Азії) залишки людської оселі. Крім слідів муру з цеглі знайшли чимало предметів щоденного вжитку.

„ЖЕРТВА ВЛАСНОЇ НЕОБЕРЕЖНОСТИ".

Польські часописи на Волині повідомляють, що на шосі в селі Городищи, повіт Дубенщина, автобус Державного Водного Уряду в Луцьку переїхав на смерть селянина О. Ковальчука з Городищи, який переїздив возом перед автобусом.

ЗО СТРАЙКУ ВУГЛЕВИХ РОБІТНИКІВ.

На вістку, що хтось з 25 робітників, що їхали „троком", стріляв до будинків углевої компанії в Луелені, в стейті Кентокі, війська національної ґвардії задержали „трок" і арештували всіх, що на ньому їхали.

КАРАЮТЬ ПОСЛА ЗА МЕЛЬДУНОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

ВАРШАВА. — Між українськими інтерпеляціями в польському соймі найоригінальнішою являється та, яку вніс посол Зиновій Пеленський у своїй власній обороні. Ото посол Пеленський запитав польського премієра ґен. Складковського, чи він захоче повчити надвірнянського старосту шанувати права української мови, забезпечені польським мовним законом з 31. липня 1924. Згадане староство покарало посла Пеленського гривною в сумі 15 злотих за те, що у волосному уряді в Яремчі, надвірнянського повіту, предложив мельдункові карти, виписані українською мовою. Та польський премієр попер польського старосту і сказав, що посол Пеленський, складаючи мельдункові карти, виконував „законні обовязки", а тут закон про права української мови не обовязує. Тепер ломлять собі посли голову над тим, чи є взагалі які випадки, де той закон повинен би обовязувати польську владу.

ЗАМИКАЮТЬ ВЖЕ І МОЛОЧАРНІ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 12. травня б. р. подає, що його повідомляють з Луцька (Волинь), що органи польської влади замкнули районову молочарню Маслосоюзу у Лаврові. Молочарня розвивалася дуже гарно і мала прекрасне уладження. Є це у звязку з тим, що, як подає польська преса, на Волинь перенісся вже польський „Союз кооператив молочарських і яйчарських", що має головний осідок у Варшаві. Філію отворено вже в Луцьку. Ось тому розпочато нагінку на українські молочарні.

З ВІДНЯ ПРО ЗБІГЦІВ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

ЛЬВІВ. — Доносять до „Діла" з Відня, що досі перейшло через віденські станиці коло 3,000 українських збігців з Карпатської України. В перших днях травня прибув перший транспорт (44 особи) з тих, що були в мадярських концентраційних таборах, і вже відїхали на роботу в глибину Німеччини. Рахують, що через віденську станицю ще перейде кілька тисяч збігців. Український Комітет Допомоги збігцям у Відні помагає їм, роздаючи між них білля, взуття, одежу і гроші.

ЕПИСКОП НЯРАДІЙ ВЕРНУВСЯ ДО КРИЖЕВЦІВ.

ЗАГРЕБ (Хорватія). — „Грватска Стража" повідомляє, що крижевацький епископ і б. апостольський адміністратор Карпатської України, Преосвящений д-р Діонісій Нярадій у поворотній дорозі з Риму перебув кілька днів у Білгороді, звідки відїхав до осідку своєї епархії Крижівців.

ЧИ НЕ КІНЧИТЬСЯ БРАТАННЯ?

БУДАПЕШТ. — „Пештер Льойд", орган мадярського міністерства заграничних справ, гостро критикує польську пресу за її протимадярські виступи. І заповідає, що коли вона не змінить тону, то й мадярська преса зачне писати про Польщу неприхильно.

ХТО ПІДПИРАЄ ПОЛЬЩУ?

БЕРЛІН. — Німецька преса далі атакує Польщу. Але найбільше вдаряє Англію і Францію за те, що вони винуваті, що Польща бундючиться, бо вони підштовхують Польщу до опору Німеччині.

РЯТУЮТЬ СИТУАЦІЮ ЛІГОЮ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Теоретично ще далі Ліґа Націй контролює містом Данціґом через свого Високого Комісаря проф. Буркгарда, який одначе не є в Данціґу, а живе собі тепер у Швайцарії і ловить рибу та займається літературою. Тепер хочуть, щоб він вернувся до Данціґу. В такому разі він мав би право, вразі небезпеки, покликати польське військо для охорони міста. А Польща не булаб у такому разі напасником. .

ПОЛЬЩА ЯК „ПРОБНИЙ КАМІНЬ".

БЕРЛІН. — Заключено військовий союз Німеччини з Італією, який, згідно з націстичними і фашістівськими твердженнями, є тепер найбільшою силою в світі. Але чи так є? Чи дійсно Італія готова стояти завжди вірно при боці Німеччини? Це мають тепер випробувати — на Польщі. Вразі польсько-німецького военного конфлікту буде видно, якою покаже себе Італія. Таке розповідають собі в дипльоматичних колах згідно з тим, що про це доносить французька агенція Гаваса.

ЧИ „НЕПЕРЕМОЖНІ"?

ШТРАСБУРҐ (Франція). — Ріка Рен вийшла з берегів у тих місцях, де є найновіші німецькі укріплення, які перед кількома днями оглядав канцлер Гітлер і про які висловився, що вони непереможні. Тепер вони залиті водою. Будова укріплень коштувала сотки мільйонів долярів. При будові було занятих 300,000 робітників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокс число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО МЕЧ!"

Ці слова, написані покійним Сименом Петлюрою, приходять нам сьогодні на думку, коли згадуємо за траґічну подію з 25-го травня 1926 року. Чи не актуальні вони і сьогодні? Може тепер іще більш актуальні ніж колинебудь передше. Бо давніше ми могли ще хоч мріяти про якусь міжнародню справедливість чи благородність, про якісь відклики до людскости, а сьогодні й найбільші ідеалісти мусять бачити, що світ рахується тільки з силою і грізною поставою. Тому й говорять усюди за мир, а гострять мечі!

В дні 25. травня 1926 р. згинув від ворожої кулі на вулиці Парижу — представник Української Держави. Згинув Симон Петлюра, вбитий большевицьким аґентом, жидом Шварцбартом, на приказ червоної Москви. Вже цього одного факту досить на те, щоб обєднати ввесь український нарід біля цеї траґічної події. Покійний Симон Петлюра, коли був живим, міг мати і мав політичних противників за те, що з конечности, політичного вирахування чи переконання довіряв Пілсудському і довіряв Польщі. Але Симон Петлюра як борець за самостійність України і як той, що згинув за Україну, є всеукраїнською цінністю, якою залишиться в серцях усього українського народу — навіки. Він назавжди належатиме в історії визвольних змагань України до тих передових особистостей, що розуміли як слід вагу збройної боротьби, що відчували і знали, що визволення України вимагає і далі вимагатиме — жертв крови. А про це багато наших передових людей говорили чи писали, але цього — не творили. Симон Петлюра належить одначе до тих нечисленних, що орґанізували збройну силу України і на неї покладали властиві надії, коли думали про творення самостійної української держави.

„Не забуваймо про меч! Учімся міцніше держати його в руках, а одночасно дбаймо про підживлення Нацією моральних елементів її буття — творчої любови до Батьківщини, сторожкости до ворога та помсти за кривди, заподіяні ним" — передав нам Симон Петлюра. А коли поглянемо тепер, що діється на українських землях під окупантами і як на це все реаґує „гуманний" світ, то, хочемо чи ні, мусимо розуміти, що не можливо нам забувати за — меч. Так чи інакше, а саме він є „власними силами" нашого народу, якщо хочемо визволитись і мати свою власну державу. Тому, як не бажалиб ми замінити меч на плуг, як не потребувалиб ми спокою і можности розвивати свою культуру, то самі наші вороги змушують нас звертати головну нашу увагу на український меч, на творення тих революційних сил, що піддержують бойового духа Нації, що вчать нас уміти боротись і гинути за — Україну. Знову життя і смерть покійного Симона Петлюри є саме для нас прикладом цього, що без боротьби і жертв — визволення України неможливе.

РОСІЯ НА РОЗДОРІЖЖІ

Гарячкове монтування двох ворожих бльоків — Німеччиною з одного боку, Анґлією з другого — поставило Росію перед вибором. Димісія Літвінова надала цій дражливій справі палючої актуальности.

Для нас у цій справі цікаве передусім питання, чи нац. соціялістична Німеччина погодиться з Росією, чи ні? Чи програма Гітлера лишиться та, яку він обосновував у „Майн Кампфі", себто чи він є далі за розбиття російської імперії? Чи може, занятий порахунками з західніми демократіями, залишить свої протиросійські пляни за ціну невтральности бодай СССР?

Думаємо, що те, що Гітлер покищо не підкреслює свого противбольшевицького наставлення, ще не значить, що він про нього не думає. Думаємо далі, що він іде до своїх цілей етапами і ніколи не розгортає другого з черги питання, поки не упорався з першим. Так він не говорив про судетських німців, поки не перевів австрійського „аншлюсу"; не говорив про скасування самостійности Чехії, поки не „упорався" з судетським питанням, і т. д. Отже коли він під пору мовчить про свої антиросійські пляни, то це не мусить означати, що він їх залишив... Таксамо коли Сталін, як це вже нераз було, ліквідує свій антибуржуазний фронт у Франції чи в Анґлії, то це не значить, що він уже не мріє про комуністичну революцію в тих країнах... Тому і промова советського диктатора, в якій він висказувався легковажно про французькі й анґлійські суґґестії щодо українських плянів Гітлера коштом СССР, зовсім не значить, що Сталін готов протягнути німецькому диктаторові руку до згоди...

Отже лишім усі ці вискази, промви чи мовчання обидвох диктаторів. Бо з цього багато не виворожити щодо майбутніх їх кроків.

Але ми тої думки, що Росія таки не дасть себе вплутати в европейський конфлікт. Недавно і сам Сталін на сесії 3-го Інтернаціоналу в травні м. р. і Ворошілов на травневій параді цього року водноголос доводили, що Росія мусить скористати з можливого конфлікту в Европі, щоби перевернути **війну держав у громадянську війну** і запровадити комунізм... Знаючи свою слабість і непідготованість до війни, а крім того ворожі собі настрої людности СССР, советський уряд напевно **не відважиться на війну,** поки його безпосередньо не зачеплять. Він вичікуватиме виснаження обох сторін, щоб потім, як гиена, прийти „по свое"... Такі є напевно пляни Сталіна...

Щож до Гітлера, то коли він рішить, що на перешкоді його плянам на Сході (специяльно в СССР) стоять держави Заходу, то при обрахунку з ними йому очевидно буде вигідно забезпечити невтральність СССР.

Тому, коли цілий розгін Німеччини звернеться на Захід, думаємо, що до конфлікту Німеччини з СССР не прийде. Але коли буде інакше? Коли з тих чи інших причин Гітлер таки захоче йти проти Москви? Тоді, очевидно, не може бути поминена й українська справа.

Тоді можливі такі евентуальності: може прийти до війни й очевидно до розпаду московської імперії. Але Сталін може піти на таку саму капітуляцію, як була в Берестї. Може прийти і до чого іншого. Напр. уже тоді за Берестя Ленін дав своїм мировим делеґатам інструкції **офірувати німцям ті самі економіні концесії, які офірувала їм українська делеґація, щоб лиш Берлін не визнав самостійности України...** Може бути, що притисненний до муру Сталін піде на десять літ. Отже не сміємо дати себе звести ніяким плянам, з чиєїб сторони вони не йшли, щоб Україна оставалась у „федеративнім" чи „автономнім" звязку з Росією. Це поховалоб нашу справу на довший час. Мусимо скористати з нагоди. І коли хитатиметься советський режім чи міжнародне положення СССР, тоді мусимо активно висунути максимальну нашу програму — відірвання України від Росії і створення з неї **від нікого** незалежної держави...

Це останнє добре собі запамятаймо. Від цього не сміємо відступити. І ні наші вороги ні наші „приятелі" не мають і не сміють нас від цього відтягнути.

У ВИЖИДАННІ НОВОГО

(З краевих настроїв).

Теперішній час, коли то ввесь світ ворушиться і всі народи зо страху, чи злости, можна прирівняти до великих ловів десь у джунглях. Лютий хижак наступає на свою жертву, залякуючи її пронизливим криком, бистрим зором та наїженими зубами. Тимчасом ловці затягають сіті довкруги напасника. А менші хижаки та переполохані малпи верещать і дрижать, щоб їх не зачіпив ані пазур напасника, ані сіть ловця. Така тепер Европа; тільки що всі народи ще навипередки кричать: хочу миру...

Кожний зпоміж захоплених ловами цікавиться, що і як буде дальше. І це так насіло на думку всіх, що навіть поважні справи видаються дрібницею. А український нарід лежить звязаний між усіми, що бються й бороняться; його думки справлені головно на те, щоб не дати собі поломити костей. Писати в такому часі про настрої українців у Польщі — дуже важко, а пророчити — ще важче.

В таку хвилину одні народи бундючаться, надуваються, повторюють так довго про свою силу і велич, то обезцінюють противника доти, що аж самі в те повірять. Вірять, а принайменше голосять, що ніхто з них не має іншої цілі, „як запевнення волі та незалежности всіх народів", бо „багатствами світу міг би користуватися кожний нарід". Так принайменше говорив французький премієр Даладіє 11. травня. Очевидно під поняттям „нарід" він певно розуміє „державу", бо у французів це й покривається.

А наш нарід вислухує це й на диво задержує рівновагу духа і жде грядучих подій. Правду сказати, в теперішній хвилині нема тут змоги ані сили повернути колесо сучасности в бік великої будучности. український нарід все ще буде якийсь час відбивною в руках політичних і воєнних партнерів. Та всетаки нарід жде того невідомого, без огляду на те, як воно покінчилось би. **Щонебудь, щоб тільки не те, що є тепер!**

Події йдуть, перстень затіснюється, сіті в одному місці продираються, то знову скріплюються, а в нас зміни не видно. Нема по другому боці **мудрої** голови, що принайменше про око сказалаб: от, може буде біда, може прийти нещастя; треба якось придобрити сусідів. Нема серед поляків таких, щоби прирівняли долю інших зо своєю і спамяталися.

Наслухаємося про всякі німецькі страхіття: там невідомі справники побють когось гострим знаряддям по голові; тут напасники вибили вікна; тут нападають у хаті на безборонну родину, а покликана поліція не спішить з поміччю; десьтам виселили зайшлого ремісника, чи чужого громадянина з прикордонної смуги. Безумовно це речі прикрі й погані; але в нас такі випадки вже давно добре відомі...

Один з т. зв. польських „прометейців" вирахував (у журналі „Земя і нарyд"), що якби польщення східньої Галичини йшло в такому темпі як від 1869—1938, то українці зникли би з Галичини 2,328 року; абсолютну більшість у станиславівському воєвідстві осягнули би поляки в 2148 р., а в тернопільському в 2059 р. Але всетаки вшехполяки, що то накинули свою думку урядові, кажуть: „Нехай виладується сила української люти і фанатизму. Нашою річчю є творити тут польську силу, що мусить тут розбудовуватися для одної цілі, а нею є: повна культурна асиміляція мас" (розуміється, українських).

Недавно появилася в одному польському щоденнику стаття, підписана проф. львівського університету Куриловичем, де він з розмислом і легковажанням переплутує назви малоруский, руский, український і „тутешний". Ця остання назва відноситься до гуцулів, бойків і лемків. Всіх українців посуджують, що вони орієнтуються на німців і кажуть, що „не поможуть голословні заперечення Пеленського". **Хвалять тільки одних „руских", що не визнають українізму** і „витривали на становищі оборони словянщини перед ґерманським напором". „Тому, каже, не будемо спокійно глядіти, як українська **меншість** (на своїй землі!) старається уладжувати вистави — лемківські в Кракові, гуцульську у Львові, а виставу під назвою „Полісся" — в Берестї" (кожна з тих вистав була заборонена!).

В таких умовинах треба великого політичного вироблення, щоб задержати рівновагу духа. В таких обставинах треба деколи робити й те, чого ані почування, ані розум не одобрюють. Дарма, цього вимагають особливші обставини. Це не продажність, не політичне банкротство, але просто заходи, щоб задержати „національну субстанцію".

В нас такий дивогляд, що т. зв. польська **„вулиця"** творить режім і надає йому напрямок. А вулиця, це ті напасники, що створили теорію про те, що є тільки український рух, а не нарід і тим держається демагогічно на верху серед безкритичної маси. А щоб так удержатися, загострюють її апетити впоюванням віри у вищість та виключність своєї сторони. Очевидно, за режім відповідає (а принайменше повинен відповідати) уряд. Часом навіть і запитують з того боку, якби то трохи злагіднити обставини та привести частинне відпруження. І довірочно перед своєю та чужою публикою ставлять політичні посередники такі вимоги, яких сповнення принайменше трохи здержалоб нищення нашого життя:

1. здержання пацифікації,
2. здержання парцеляції, а повести її як доповнення малоземельних господарств,
3. сповнити принайменше найважніші вимоги відносно українського державного шкільництва.
4. допустити безумовну рівноправність у самоврядуванні,
5. допущення українських установ до державних кредитів,
6. привернення розвязаних і припинених українських товариств,
7. допущення діяльности освітніх центральних українських установ на цілу державу (що уможливилоб простягнути її на північно-західні землі),
8. зворот вивласненої площі Сокола-Батька у Львові й уможливлення купити другу площу,
9. наказ польській пресі, щоб не перешкоджувала річевій дискусії в національній справі.

Вимоги, як бачимо, невисокі, а навіть самозрозумілі. Їх сповнення далоб принайменше змогу спокійніше говорити, без зайвого роздратування. Бо в теперішній атмосфері — це важко і безцільно.

Та українці не виявляють зденервування, а їхній спокій навіть декому імпонує. Згадуючи той день у варшавському парляменті, коли то міністер заграничних справ, полковник Бек, виголосив свою славну промову, замічає одна варшавська ґазета, що в часі тієї промови українці гідно повелися, бо підчас маніфестації польських послів стояли мовчки.

Стояти **мовчки** в таку хвилину — це теж багато. А підготована й вихована холодна рішучість на слушний час буде таки найкращим завданком того, на що нарід жде.

Львів, 12. травня 1939.

Х.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Теодосій Мизак, б. стрілець Української Армії, що має бути виселений з Литви до Польщі, просить свою рідню в Америці, щоб з ним листувалась. Це відноситься до брата і сестер: Мизак Матвій, Марія Гучко й Анна Панчук, що перебувають у Брукліні. Адреса питаючого: Myzakui Teodozijui Yurbarkas m., Kaunos g-ve. No. 86. Raseiniu Apskrities.

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:
"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX, NEW YORK. N. Y.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(86)

Кудеяр говорив, скільки міг і скільки знав, але тут показався в нього брак відомостей, потрібних до того, щоб грати ролю черця. Став його ігумен питати як у Києві співається така і така церковна пісня, як там правлять таке і таке церковне богослуження. Кудеяр знайшовся в глупім положенні і міг випутатися з нього лише тим, що сказав:

— Отче! я чоловік неписьменний! Простий чоловік! Памяти великої мені не дав Бог.

— Бачу, що ти простак, — сказав ігумен, — та не журися тим, сину; убогі духом до царства ввійдуть, а високовчені в геєнну підуть, бо не від Бога їх мудрість. Бог смиреннх підносить. От і наш монастир був бідний, убогий, з останніх останній. А нині я вилася нам благодать, спасенна для всіх людей. Великий цар став незвичайно обдаровувати нас, у нас бував, і тепер повелів приготовити собі дворець, хоче до нас у травні приїхати, на день Миколи. Все то Божа благодать.

Намотав собі на вус ігуменові слова Кудеяр і постановив: на теплого Миколи цар приїде сюди, от тоді ми розправимося з ним, пімстимо всю кров, пролиту ним неповинно.

Кудеяр на другий день, скоро світ, вийшов з монастиря, сказавши, що їде в Богословський монастир, відшукав у сусіднім селі своїх товаришів з кіньми і в трьох днях обїхав уже не в чернечій одежі, всі околиці монастиря, вибрав за лісом місце, відповідне на табор, і відїхав, пробираючись не без трудности по завіяних снігами полях до своєї оселі над Доном. Лише залізній натурі людей того часу можна було пробиратися в пустарах зимою, відживляючись одними сухарями і годуючи коні скупим запасом вівса, купленого в останнім селі і зберіганого в мішках, привязаних до кінських спин. Після таких трудів Кудеяр дібрався до теплої землянки в донськім селі і постановив не виїздити вже нікуди до весни, коли намірено було йти на довершення високої задачі.

Міжтим у Москві коїлося таке:

Був у царя Івана Василієвича в Москві новий дворець, побудований ним за Неглинною в ту пору, як цар зненавидів усе, що нагадувало йому часи Адашева і Сильвестра, а з тим разом і старий Кремлінський дворець своїх предків. Цареві знавісніла Москва, не жив він у ній, волючи Александрівську слободу, і тільки деколи приїздив до столиці на день два, і тоді поселювався в тім своїм новопобудованім двірці. В одній кімнаті того двірця, оббитій зеленим сафяном з золотими малюнками і прикрашеній низкою ікон в дорогих рамах, за столиком, на котрім мозайкою представлені були подоби птиць, сидів цар Іван Василієвич, одітий у чорний атласовий кафтан, на голові в нього була шапка, а в руках його була острокінчаста булава. Страшний був вид царя в ту хвилю; він слухав з напруженою увагою, шия була витягнена, голова тряслася, судороги бішеного гніву перекривлювали його лице. Перед ним стояв Басманов і розповідав, як Кудеяр, котрого цар мав за погиблого, збирає шайку, хоче скинути царя і думає на престол посадити князя Володимира Андрієвича.

— Так от, мій брате любий, який ти! — говорив цар. — Давно ти задумуєш зняти з мене вінець! Перше бояр хотів соблазнити, та не вдалося, твої одномишленники одержали кару. Тепер ти собі знайшов інших помічників! Добре, добре! А і шурин мій добрий. Хіба не він мені доніс, що Кудеяр умер з голоду і будьтоби слуга, Алимка, вкинув його тіло в воду! Басманов! ти мені вірний, чи може зрадиш мене, як Христа Юда зрадив?

— Царю, чим я заслужив, що ти не віриш мені, вірному твому рабові? — сказав Басманов, кланяючись до землі: — в огонь, у воду піду на твій приказ, жили свої дам вимотати за здоровля мого царя і пана.

— Ви всі одно співаєте, — сказав цар. — Мамстрюк був мені свій чоловік, а зрадив... От і Атанас Вяземський, замічаю, змією глядить.

— Я не Мамстрюк і не Атанас Вяземський, — сказав Басманов, — я чоловік простий, не княжого роду, не боярського; ти мене, царю і пане, з болота витяг; я твій пес вірний.

— То дістань мені Кудеяра, — сказав цар, вдаряючи булавою о піл і лишаючи на полу знаки... — Дістань мені мого ворога! Кудеяр — моя біда... то чорт його знає, що він таке... Прийшов з чужої землі, сила в нього не людська, роду сам не знає якого: хрест якийсь на нім... то не по просту! В неволю попав — і в неволі не пропав, а ще у хана в ласці став. Ну, щож? Чому там не остався? До мене захотів? А! Басманов! В ті часи, як він до нас став проситися, я прикликав до себе ворожбита - німця, що то з зір читае: він сказав, що є в мене ворог лютий, страшний, сильний, такий ворог може мене позбавити престола. Я випитував його, хто він? А німець сказав, що не знає, як його назвати. Потім минули роки. Коли довкола мене появилася зрада, я пригадав собі те, що говорив мені астроном, закликав його і спитав: де тепер той ворог мій, що ти мені колись говорив? А той астроном мені відповів: у чужій землі. Я його спитав: який він? А той астроном мені розповів; по його словах я догадався, що то Кудеяр. Слухай же! Я нікому про це не говорив і довго сам з собою думав: чи оставити його в чужій землі, чи до себе покликати. Вкінці я порішив не оставляти його в чужій землі, щоб він звітдам мені лиха не накоїв, і попросив його до себе. Щож? Ти бачив сам, що сталося! О! — сказав цар Іван бішеним голосом, стукнувши своєю булавою — чому я його не засудив на смерть? Хотілося мені його лютими муками карати... А він от цілий остався. Ні, Басманов, то не простий чоловік! То біда моя! Басманов, знай, дістань мені Кудеяра, хоч би тобі що прийшлося робити... ти будеш мій перший друг, коли його дістанеш!... Чекай! Поклич мені того розбишацького отамана, що прийшов до тебе. Хочу сам бачити його.

Басманов вийшов, потім привів Жихаря в кайданах і, оставивши його в сінях, повідомив царя. Цар вийшов до сіней.

Жихар упав цареві до ніг.

— Розбійнику! — сказав цар — ти за свої злі вчинки підпав гострій карі за нашим царським розпорядженням, але ти не злякався нашого праведного суду, прийшов прямо до нас і доніс про намір песього сина, Кудеяра, намір проти нашого царського здоровля і нашого царського вінця. Тим ти став подібний до одного розсудного розбійника, котрий, висячи на хресті, обличив хулу свого товариша і поклонився святості розпнятого Господа і Бога і Спаса нашого Ісуса Христа. Бог простив йому і в рай його з собою взяв. Так і ми, в нашій царській милосердності, за прикладом Господа нашого, прощаємо тобі всі тобою вчинені мерзкі діла і приймаємо тебе на нашу царську службу. Ми прикажемо наділити тебе землею в нашій московській окрузі. Здійміть з нього кайдани!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Пятий Річний Контест між Молоддю.

Українська Радіова Програма у Філядельфії завела звичай вибору „Панни України" кожного року. Попри велике зацікавлення таким контестом між нашою і чужою молоддю вибрані дівчата кожного року мають нагоду дістати гарну нагороду від тих бизнесменів, що оголошуються на Українській Радіовій Програмі. Кожного року роздано дівчатам поверх $200 у нагородах. Цього року нагороди будуть виносити поверх $300.

Цей рік є знаменний тим, що до великої нагороди для „Панни України" дав нагоду Український Народний Союз. Нагороду в сумі $200 здобуто від У. Н. Союзу за зорганізування нового молодечого відділу Тов. „Карпатська Україна", відділ 422. Отже за поміччю У. Н. Союзу якась дівчина українського роду, дістане нагороду в сумі $200. (Одним з правил контесту є, що лише дівчата українського роду можуть бути вибраними).

На кожному контесті „Панни України" вибирається до неї ще дві дружки. Дружки також дістають нагороди: перша дістане силвер сакс скарф, що його дарує кушнір Борисяк з Филаделфії; друга дістане $25 готівкою від філядельфійського оптометриста д-ра Шнайдера. Попри ці нагороди для дівчат ще буде дві нагороди для гостей за вступні ціни; електричний фен і електричний товстер.

Такі контести притягають більше число нашої молоді і старших, і тим способом не лише причиняються до згуртування нашої молоді, але також причиняються до фінансової підтримки Української Радіової Програми, що вже у Філядельфії безперериво існує пять літ. Українська Радіова Програма проводиться у національному дусі і пятьлітнє таке провадження здобуло собі признання у величезної більшости українців, до яких доходить її голос або вірніше: голос п. Теодора Свистуна. Він захоплює українців не лише своїми оригінальними оголошеннями, але також і своїм гарним співом народних пісень. Народні пісні у п. Свистуна виходять надзвичайно природньо і захопливо, що причиняється до великої популярности Української Радіової Програми у Філядельфії й околиці. Українська публика в „стейтах" і Канаді є обзнайомлена з голосом п. Свистуна через його веселі рекорди і його ролю „Миколи" у фільмі „Наталка Полтавка".

Кожний контест дотепер стягав від тисячі до двох тисяч людей — молоді і старших. Цьогорічний пятий річний контест може стягнути багато більше людей, бо відбудеться в найгарнішім парку філядельфійської округи.

Контест відбудеться в суботу, 27-го травня б. р., у Виллов Гров Парку, Виллов Гров, Па.

На контест запрошуємо всі відділи Українського Народного Союзу філядельфійської округи. Підчас контесту будуть промовляти головні урядники У. Н. Союзу.

Філядельфієць.

Державний оборот.

Міністер скарбу одної маленької держави виїхав до Америки, щоб затягнути позичку. — Який запас золота має ваша держава? — 16 процентів. — Чомуж так мало? — Донедавна ми мали 60%, але на імянини короля ми мусіли купити йому золотий перстень.

НАША ІСТОРІЯ І... НАШІ ПОМИЛКИ

„Історія вчителька життя" — каже стара римська приповідка, а дуже часто чуємо її в щоденному житті як одну із життєвих мудрощів, здобуту досвідами поколінь. Правда, чимало людей каже ще інакше, а саме: Історія вчителька життя, але — ще нікого нічого не навчила. І треба ствердити, що оця поправка староримської приповідки — знаходить повне потвердження в житті, яке дуже багато разів дало нам очевидні докази, що так і є. Що справді люди рідко коли користуються досвідом минулих поколінь, хочби він був і найбільше повчальний, а вже направду дуже рідко тямлять про те, що таки найбільше знання практичного, найбільше досвіду можна набути саме з науки історії.

Найкращий доказ на те — таки наша рідна історія, що її, на жаль, так мало знаємо, а як і знаємо, то хіба он так „згрубша", знаємо поодинокі факти, але не вміємо їх повязати в одну розумову цілість та навчитися чогось з них.

А ледви чи є ще в якого народу така своєрідна вимова історичних фактів як у нас; ледви чи хто пережив таке минуле, як наш нарід — і ледви чи можнаб з іншої історії стільки скористати, скільки саме з нашої рідної історії.

Бо ми, українці — задивлені в нашу історичну бувальщину, потрапимо в щонайкращому разі нею захоплюватися, а інколи оте сердечне захоплення переродужується в нас у перечулення... А тимчасом життя вимагає від нас твердого реалізму, тобто сприймання дійсного, правдивого життя, а не в підмальованій, переяскравленій шаті. Такого самого реалізму вимагає від нас і досліджування нашої історії, в якій слід нам стежити не за прималливими подіями, не за милим нам пошумом бунчуків і козацьких шароварів, а за фактами, з яких можнаб направду чогось навчитися та прикласти цю науку і до нашого теперішнього життя.

І розглядаючи саме в тій площині наше минуле, критично й розумно дивлячись на вимову його фактів — ми прегарно переконаємося, що ми із стількилітнім досвідом життя та історії дальше повнюємо безліч тих самих помилок, що їх колись поповнювали наші діди й прадіди.

Ось погляньмо в історію княжих часів. Зловіщою гадюкою вються крізь роки нашої княжої державности крамоли, сварки, зради, а то й убийства, а все те для задовільнення своїх особистих амбіцій, своїх власних побажань та життєвих вигід. Брат ішов на брата, батько на сина — син на батька — щоб тільки вдержати владу при собі, щоб тільки не втратити на своїм князівськім „гонорі". Правда, були між нашими князями характерні й дужі одиниці, що своє особисте добро підпорядковували добру й потребам держави — але вони не могли перемогти труднощів і перешкод, які робили їхні сучасники. Або, як читаємо в нашому найстаршому літописі, що очолює нашу історію: Наша земля багата, медом та молоком текуча, прийдіть і пануйте в ній, бо немає в нас згоди. Чи не болюча це правда нашої історії? Чи не прикметна риса нашої національної вдачі? Ми у рішальних часах не потрапили створити такої внутрішньої сили, яка булаб заборолом перед чужими підшептами. Скільки то напрлиха накоїла московська пропаганда, від найдавніших часів починаючи, а на Леніні кінчаючи? Чи не вірили „малороси" в поміч „білого царя", в „опіку" Петра, чи „спасення" Леніна більше як у власні сили, як у задуми своїх чільних одиниць? Алеж сьогодні ще потрапимо мати якісь рахуби, що хтось щось нам дасть, що спаде якась манна з неба. А тимчасом життя вимагає, щоб самі за себе постояли та самі на себе числили.

Або возьмім під увагу козаччину. Бачимо в ній багато гарного й творчого, але пильно приглянувшись, бачимо не менше і темних, зовсім невиховних сторінок, щоб назвати **отаманію**, брак дисципліни, не охота підчинити себе вищим цілям і т. д. Правда, і тут були світлі, приклади великого геройства і посвяти, але вони потопали в отій своєрідній анархії духа, що на неї така багата прикладами історія. А сьогодні — невже не бачимо в нас таких самих проявів? Чи наше теперішнє політичне чи навіть суспільне інколи життя не виявляє нездорового степового духа, духа безпорядку та „отаманії"?

І так ідучи дода за добою, ми в нашій історії знайдемо цілу низку прикладів на те, як не треба було нам діяти, бо все це було шкідливе, руїнне. Знайдемо багато подібного до нашого сучасного життя, зокрема щодо його духовості настанови, суспільних і національних промахів та безпорядковости. І кого, як кого, але нас наша історія повинна бути нам тією грізною пересторогою як не треба жити, як не треба поступати, навіть у щоденному особистому житті, не кажучи вже про життя зорганізоване. Наша історія каже, що по кожнім одушевлені й захопленні приходило так само легко огірчення й заломання, нехіть до праці тощо. Очевидно, що така політика „весняної погоди" не може мати успіхів. Бо передумовою всякого успіху є віра у власні сили, постійна праця та зорганізованість. — („Наш Прапор").

М. С-нн.

ІТАЛІЯ І СПРАВА ДАНЦІГА.

Італійські часописи присвячують досить багато місця данціґській справі, визнаючи, з одного боку, всі права німців на Вільне Місто, а з другого боку запевняючи поляків в своїй постійній і невідмінній приязні. „Іль Пополо д'Італія" (часопис Мусолінія) в ч. з 10. травня пише: „Польща, спираючись на англьо-французьке забезпечення, відкидає німецькі пропозиції, і тимсамим поповнює дві помилки: одну, невірно розуміючи справу, а другу, невірно розраховуючи сили. Ми — занадто великі приятелі Польщі, і тому бажаємо, щоб вона зрозуміла небезпеку утворення трудноців навкруги проблем цілком ясних, що можуть мати тільки одно — і тому неминуче — вирішення..."

ПОЛЬЩА І РОСІЯ.

В цій самій статті, підписаній Люіджієм Барціні, ми знаходимо кілька цікавих уступів про відношення Польщі до Росії, уступів дуже цікавих, з огляду на ілюзії прометеїзму, що ще досі тримаються в деяких українських колах. „Польща, пише італійський часопис, — вбачає в совєтському режімі гарантію проти повернення царату, і тому, побоюючи большевизм у себе в хаті, вона приятелює з большевиками в хаті їхній. Зрештою, вважаючи большевизм за причину політичної й військової кволости Совєтів, поляки вважають втримання цього режіму при житті незвичайно бажаним, щоб тільки він не переходив поза власні кордони, ані як ворог, ані як приятель..." В другому місці тієї самої статті читаємо: „Ми завжди дивилися на Польщу з великою симпатією, і дуже добре розуміємо ті труднощі, що вона мусить поборювати. Мабуть, нема ніодної країни в світі, що знаходиласяб в такому делікатному положенні. Воно вимагає великої обережности. Чотири століття тому Польща була панівною державою в східній Европі і моглаб заняти місце Росії, як велика імперія словян, колиб мала одну політику й одну династію. Але вона мала їх забагато. Патріотична і войовнича, але безладна і поділена, втомлена від постійної боротьби з москалями, турками, козаками, шведами, Польща завалилася ще перед тим, як її було поділено і знищено..."

УКРАЇНЦІ НЕ ОПЛЕСКУВАЛИ ПРОМОВИ БЕКА.

„Іль Кор'єре делля Сера" (8. травня 1939) повідомляє, що польський соціялістичний щоденник „Дзєннік Людови" був сконфіскований за вміщення статті про українську меншину в Польщі, що її часопис нараховує до 6 міліонів душ. Приводом до статті послужила поведінка українських депутатів сойму, які стрималися від оплесків після промови Бека.

ІТАЛІЙЦІ ВИБУДУВАЛИ ДЛЯ СОВЄТІВ НАЙШВИДШИЙ КОРАБЕЛЬ.

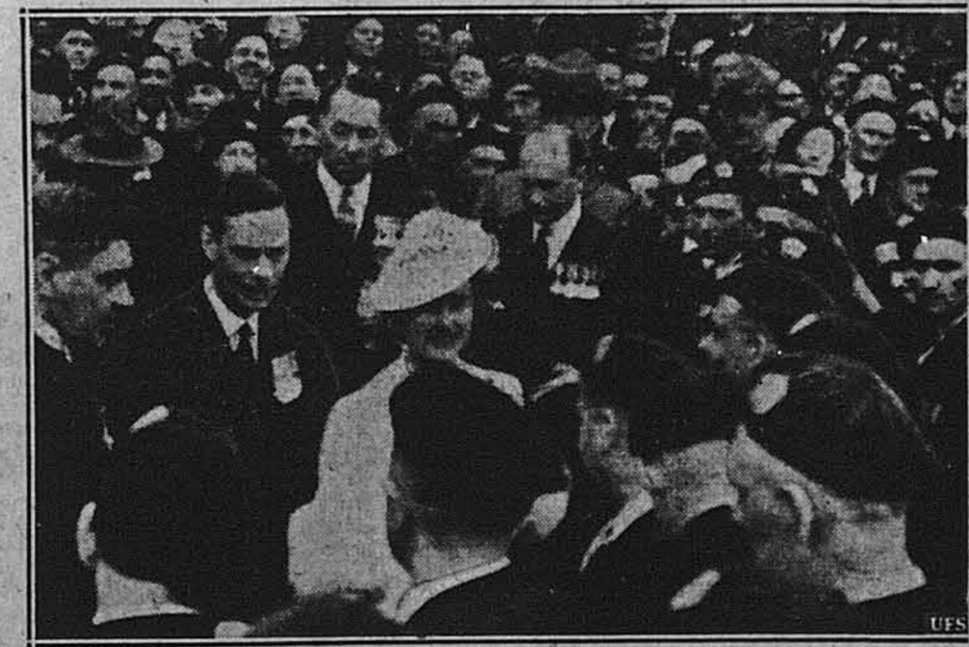
Італійські часописи повідомляють, що 7. травня відбулася в Одесі передача совєтській владі швидкого розвідчика „Ташкента", що мав бути найбільш швидкоходним парапланом світу. Представники совєтської влади, як пишуть італійські часописи, „захоплювалися цим чудовим утвором італійської морської техніки." „Ташкент" збудовано в Ліворнському верфі.

ЩЕ ОДИН ПЕРЕКЛАД ІЗ СТЕФАНИКА.

Італійський великий літературний місячник „Чірколі" за квітень 1939, приносить прегарний переклад „Синів" Стефаника. Переклад належить проф. Люіджі Сальвіні, що містить у критичному відділі цієї самої книжки літературну сильветку „одного з найбагатших, найцікавіших і оригінальних письменників сучасної української літератури", як він висловлюється про Стефаника. — (У.П.С., Рим).

МОРСЬКІ ТЕЧІЇ ТА ЗИМОВІ ТРОЯНДИ.

На південному шпилі Англії при вході до каналу Ляманш, знаходяться острови Сциллі, де вже від січня кожного року йде жива торговля квітами. Тих острівців є 200. Між ними є 5 більших, що не знають зими, хоч вони і лежать географічно на тій самій висоті, що покрита снігом і ледом Нова Фунляндія з другого боку північного Атлянтику. Навіть у зимових місяцях панує там температура 10 ступнів тепла. Ціла таємниця того підсоня лежить у гольфштромі, що останніми своїми течіями досягає тих острівців та захищає їх перед студінню середущої Европи. Мешканці пятьох найбільших острівців — Сейнт Меріс, Треско, Сейнт Мартінс, Сейнт Агнес і Брайбер — вели колись злиденне життя, аж від хвилини, коли хтось із них почав садити і плекати квіти, що мали в зимі великий збут, почався справжній добробут тієї закутини. Найкраще розквітають тут троянди і нині на тих острових 1,700 людей плекає їх для торговлі. Все зимове живо йде на лондонський базар, де за них платять великі гроші. Їх пакують дуже дбайливо і перевозять окремими пароплавами якнайкоротшою дорогою. У Лондоні істнує окреме товариство, що цікавиться цим промислом і його члени відвідують ці острови у ріжних порах року.

КОРОЛІВСЬКА ПАРА СЕРЕД ВЕТЕРАНІВ.

Канадійські ветерани світової війни обступили короля в Отаві й виталися з ним ентузіястично, подаючи йому руку, ба навіть поплескуючи його по плечах. Король і королева були раді з такого привитання.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КОЛИШНЯ ВІЙНА Й ТЕПЕРІШНІЙ МИР

Французький кореспондент виленського **„Слова"** у статті п. з. „Серед загальної мобілізації" (ч. 107. з 20-го квітня ц. р.) між іншим пише:

„Дивний цей світ. 23 роки тому я провів пів року на Кримі. Було це у розгарі „великої" війни — на парусот кільометрів були береги ворожої Туреччини, об які вирали німецькі кружляки „Ґебен" (про Ґебельса тоді ще ніхто не чув) і „Бресляв". А всеж за пів року в чудових кримських містах ані разу не притемнили світел, я не бачив ані одного вояка на побережжі, нормальне життя плило найкраще, сам цар приїздив спокійно до своєї надморської резиденції у Ливадії. — Сьогодні маємо „мир". Але серед чудових віль на „Кап д'Антіб" що належать переважно до вигнаних королів або до славних екс-кокот і тонуть у плющі та пялунах — стоять усюди протилетунські гармати; щб кількадесять кроків стоять групи сенегальців, яким доручили оборону побережжя, довкола скорострілів, підслухових апаратів і т. д. Стоять чи радше лежать на ріні і камінні, у сталевих шоломах, у повнім боєвім виряді, чорні як саджа (їх братам в Америці шкіра чогось дивно у порівнянні — побіліла), шкірять зуби у приязній посмішці і балакають якимсь французьким воляпіком, якого я зовсім не можу зрозуміти. Те саме видно у Монте Карльо, і в Канні і всюди. І серед того супермілітарного тла найспокійніше проходжуються гарно зодягнені жінки, бігають діти, просмикуються самоходи з числами всіх народів. Першого дня було трохи тривоги. По трьох — звикли. Здається, що так повинно бути. Свищуть разураз сирени, вправляють на випадок налетів — і це видається нормальним. З італійської Рівієри чути відгомін канонади — італійці теж роблять вправи пасивної оборони — і це не псує гуморів. Мій Боже, як же мирно виглядав Крим у часі „великої" війни! Як умовини воювання змінилися в часі неповного чверть століття! Як так далі піде, то як виглядатиме „стан алярму" в році 1960? Хіба людність вишлють під землю або до стратосфери!"

„Та, не вважаючи на всю ту воєнну атмосферу, — пише кореспондент „Слова" — серед людности закріплюється переконання, що і цим разом ще нічого не буде.

ТАКОЇ ОБІЦЯНКИ НЕ БУЛО

Коли уряд Великої Британії виступив публично з обіцянкою боронити Польщу, віннінеґський щоденник „Фрі Прес" помістив 12 квітня річево написану статтю, в якій поробив деякі застереження щодо оборни Польщі, а саме звернув увагу на деякі гріхи Польщі, головно її гріхи супроти українців. На цю статтю відповіли поляки листом до редакції, підписаним урядниками двох організацій. Між іншим сказано в тім листі, що Галичина добровільно стала частиною Польщі.

На це польське твердження відозвало іншим листом до редакції „Фрі Прес" Братство Українців Католиків, зглядно його урядники, пп. Т. Мельничук, голова, та А. Загарійчук, секретар. Лист був поміщений у „Фрі Прес" з 5 травня. Автори листа правильно відповіли, в який то „добровільний" спосіб прилучилася Галичина до Польщі, — в такий самий, як Етіопія й Альбанія до Італії, Чехія й Моравія до Німеччини, а Карпатська Україна до Угорщини. Потім автори листа вичисляють обіцянки, які Польща давала українцям: автономія, релігійна і культурна свобода, університет у Львові. І остаточно до обіцянок вичисляють пп. Мельничук і Загарійчук, що Галичина мала бути під Польщею тільки 25 літ. Треба жалувати, що пп. Мельничук і Загарійчук виступили з таким твердженням, бо воно не відповідає правді. Правда, що „велика увірка" мирової конференції в осени 1919 року була виробила пропозицію віддати Галичину під зверхність Польщі на 25 літ, але **цю пропозицію відкинули тоді і українці і поляки.** Після цього справа Галичини осталася в завішенні, аж рада амбасадорів вирішила її 14 березня 1923 р. в той спосіб, що признала Галичину Польщі **раз на все** на основі того, що Польща признала, що Галичина потребує автономії. Чи це можна було вважати за обіцянку, це ще питання. Але якби й уважати це за обіцянку, то на всякий випадок не було в рішенні ради амбасадорів обіцянки університету, а тим більше не було обіцянки, що Галичина має бути під Польщею тільки 25 літ.

Люди, що пишуть листи до часописів, повинні провірювати твердження, які хочуть писати, бо подавання непровірених тверджень дає противникам нагоду показати на них пальцем, що це неправда, і так ставити в сумнів вартість і тих частин листа, що оперті на правді.

ПРОВІДНИК ФАШИСТІВСЬКОГО ЗАГОВОРУ?

Комітет Даєса, каже, що цей генерал-майор американської армії, Джордж Вен Горн Мозлі, стоїть на чолі військового заговору, що має на цілі зробити в Злучених Державах фашистівський переворот.

ЧИ МОЖНА ВИЛІКУВАТИ РЕВМАТИЗМ.

Міжнародний комітет для боротьби з ревматизмом призбирав дуже цікавий статистичний матеріял з ріжних країн, де люди хворіють на ревматизм. У деяких краях та недуга забирає не менше жертв, як сухоти. Наприклад в Англії 1/8 частина населення вмирає від ревматизму. Каси хворих ствердили там на 90,000 пацієнтів — 2,500 ревматиків. Англійське міністерство здоровля виплачує річно 80 міліонів злотих на допомогу нездатним до праці через ревматизм. У Швеції та в Данії 1% населення перебуває у санаторіях через цю недугу. У Польщі ревматизм не менше поширений, але менше його лікують. У перших початках ця недуга не така дошкульна, через те і легковажать її. Найкраще при перших її проявах уживати запобіжних засобів, головно препаратів салицилевих. До цього роду ліків належать теж таблетки аспірини, що їх деякі лікарі доражують як найбільше доступні.

Зміна.

Популярний віденський актор Йоган Нестрой, відомий теж як драматург, прийшов раз до лікаря. Лікар, оглянувши його, сказав: „Ви перепрацьовані, ваші нерви потребують конче зміни!" Нестрой засміявся і відповів: „За останніх два тижні я познайомився з преріжними жінками, тричі оженився і пять разів заручився. Чи ви вважаєте, що такої зміни мало?"

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

По однотижневій недузі і тяжкій операції упокоївся в Скрентоні, Па., рано в неділю, 21. мая, довголітній член Усп. Пр. Богородиці, від. 123. У. Н. Союзу,

ПЕТРО ДЗЕДЗЮХ.

Покійний походив зо села Котузів, пов. Підгайці, Галичина. Приїхав до Америки до міста Рочестер, Ню Йорк, у 1907. Побувши там короткий час, переїхав до Скрентону, Па., і тут в 1913. році одружився з Марією Накельською зо села Козина, пов. Скалат, Галичина. Так жили вони до останньої хвилі разом. Покійний полишив жену вдовою і три сини і дві дочки сиротами. Похорон відбувся в середу, 24. мая, в годині 9. рано з дому жалоби, 329 — 5. вул., Скрентон, до української прав. церкви св. Архистр. Михаїла.

Спи, Товаришу, вічним сном! Нехай та земля, хотяй не рідна тобі, а прибрана Тобою, стане для Тебе легка!

В. Бадан, секр.

Дня 12. мая 1939. помер у Glastonbury, Conn., член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 138. У. Н. Союзу,

ІВАН БОНК.

До Братства і У. Н. Союзу вступив 3. лютого 1924. Покійний походив зо села Підкамінь, пов. Броди, Галичина. Прожив всього 45 років.

Оставив одного сина й три дочки сиротами й жену Анастасію вдовою.

Члени Братства взяли численну участь у похороні, випроваджаючи тлінні останки Покійного на вічний спочинок.

Най земля прибраної країни буде Йому легка як перо!

Семен Кунікевич, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

САН ФРАНСІСКО, КАЛ.

На ранених Січовиків.

В неділю, 7 травня, на сходинах у Сан Франсіско зібрано $34 на поміч карпатським інвалідам, котрі боролись по геройськи за свою батьківщину. Зложили по $10: Н. Бачинський, П. Григоряк, І. Іванчук; І. Шабатський $3; Д. Пухальський $1. Разом $34, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Н. Бачинський.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (121)

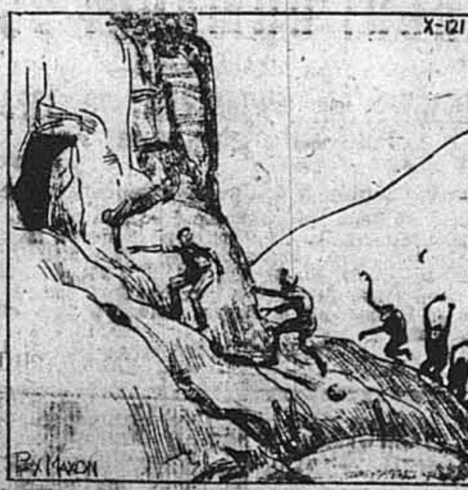
Думаючи, що два чоловіки бавляться, веселі малпи пустилися чвалом униз, щоб злучитися з ними. Атан Том і Ляль Таск утекли перелякані. Але Унго, провідник малп, легко здогонив Тома, відібрав від нього скриньку і втік, сподіваючися, що хтось буде ловити його.

Ляль Таск, розлючений утратою дорогоцінної скарбонки, кинувся на Тома, щоб на нім жорстоко пімститися. Але в тій хвилині Бріян Ґреґорі, котрий ішов за ними зо святині, скочив між них і закричав: „Тепер не час на борню. Ми мусимо працювати разом".

Спонуканий своєю манією, Том вирвався і з криком побіг у ту сторону, в якій зник Унго. Тимчасом Унго, побавившися, як це роблять усі малпи, скринькою, кинув цю нову забавку на землю. Том знайшов її.

Дикі крики людини вивели з рівноваги малпи і вони, побачивши, що Бріян і Ляль Таск летять до них, розлютились та вдарили на них. „Утікай!" крикнув Бріян. Ті звірі не жартують! Дивися! Та печера! Це одинока наша нагода!"